

02

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Биро за развој на образованието

СКУПЕ 2

Примено	24.09.2013		
Организатор	Број	Полож.	Значење
07	12/205		

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11) и член 31 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 103/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12 и 24/13), министерот за образование и наука ја утврди Наставната програма по хорна за шесто одделение на шестгодишното основно музичко и балетско образование.

**НАСТАВНА
ПРОГРАМА**

ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ

ХОРНА

**ШЕСТГОДИШНО ОСНОВНО
МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ**

Скопје, 2013

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО**

ВОВЕД

Во шестгодишното основно музичко училиште на инструментот хорна можат да се запишат ученици кои наполниле од 8 до 10 години.

Целта на наставата по хорна е на учениците да им се развие љубов кон инструментот и музиката, да се оспособат за изразно солистичко, камерно и оркестарско музицирање, естетско и емоционално вреднување на музичките дела поткрепени со музички знаења по однос на нивната содржина и форма. Учениците се обучуваат и стекнуваат знаења, навики и вештини за изведување на музичките дела и се оспособуваат за самостојна работа на инструментот хорна. Наставната програма за хорна е да се оспособи ученикот технички да го совлада инструментот за понатамошно школување во средните и високите музички школи и да се изгради во добар сестран уметник.

Наставата се изведува индивидуално. На крајот на учебната година секој ученик полага годишен испит.

- Неделниот фонд е 2 часа по 40 минути, односно годишен фонд - 72 часа.

- Статус на предметот: задолжителен.

1. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ПО ХОРНА ВО VI ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да ја совладува техниката на дишење со помош на дијафрагма;
- да зазема правилно држење на телото при свирењето;
- да ја запознава техниката на свирење скали во целокупниот опсег на хорната;
- да ја развива техниката на изведување атака;
- да ја развие синхронизацијата на прстите, јазикот и дишењето;
- да ја развива способноста за свирење на различни техники на артикулација: легато, стакато, портато и др.;
- да го негува чувството за метро-ритмичка пулсација и темпо;
- да развива способност за свирење мелодии и песни со разновидна ритмичко-мелодиска линија;
- да придонесува за негување на култивирани пријатен тон и чиста интонација;
- да развива способност за прецизно интонирање на тонска висина;
- да развива способност за следење интонација од инструмент;
- да развива музичка меморија;
- да покажува интерес за слушање музика, посета на концерти и други приредби;
- да се оспособува за активно, внимателно слушање на музиката;
- да развива чувство за музичка изразност;
- да развива чувство за ритам;
- да развива интерес за изведување на спонтани импровизации на кратки музички мотиви;
- да знае да репродуцира нотен текст (ритмички и мелодиски);
- да развива интерес кон инструментот и музиката;
- да придонесува за развивање на музичката меморија;
- да ја развие способноста да ги изведува скалите и композициите во побрзо темпо.

2. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

Тема I: Скали			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката:			Активност бр. 1 Употреба на скалите како средство за развивање на техниката, движење низ сите октави и брзина на темпото.
-да ги презентира скалите со четири и пет предзнаци;	A – дур – во две октави fis – мол – во две октави;	Дурска скала	
-да ги презентира разложено трозвучие и четворозвучие на соодветните скали;	E – дур – во две октави cis – мол – во две октави;	Молска скала (природна, хармонска и мелодијска)	
-да ги интонира тоновите во соодветни скали со добра интонација;	H – дур – во две октави gis – мол – во две октави;	Разложен трозвук Разложен четиризвук Разложен малдурски четиризвук.	Активност бр. 2 Користење на скалите по следниот редослед: скала, трозвук, разложен трозвук, четворозвук, и разложен четворозвук.
-да ги презентира скалите со шеснаестини ноти и во побрзо темпо;	B – дур – во две октави g – мол – во две октави;		Активност бр. 3 Употреба на обичен и двоен јазик во скалата.
-да ги презентира скалите во двете октави во пијано и форте динамика;	Es – дур – во две октави c – мол – во две октави.		Активност бр. 4 Користење, односно употреба на природна, хармонска и мелодијска скала.
-да презентира марката, стакато, легато тенуто во побрзо темпо;	As – дур – во две октави f – мол – во две октави.		Активност бр. 5 Употреба на метроном за ритмички попрецизна презентација на скалите.
-да ги владеете скалите во сите артикулации;			Метод на демонстрација, монолошки метод, дијалошки метод метод на споредба.
-да ги демонстрира дадените скали напамет;			
-да ја комбинира изведбата соодветните скали во разни ритмики.			

Тема II: - Технички вежби			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да се усовршува за подобро техничко свирење на инструментот; - да ја усовршува контролата на дишењето; - да го презентира правилно нотниот текст; - да ги презентира дадените вежби во побрзи темпа; - да ја усовршува правилната (чиста) интонација; - да го покаже чувството за метро-ритмичка пулсација и темпо; - да ги употребува и правилно изведува различните техники на артикулација; - да ги изведува вежбите во побрзо темпо. - да изведува вежби со различни нотни вредности и тоналитети. 	<ul style="list-style-type: none"> - Вежби за тонско и техничко усовршување - Вежби за ритмичка стабилност на инструментот 	<p>Ритмика Маркатисимо Стакатисимо Усен трилер Сордина</p>	<p>Активност бр. 1 Потреба на единичен и двоен јазик.</p> <p>Активност бр. 2 Користење на сордина.</p> <p>Активност бр. 3 Употреба на хроматика како техничка вежба за правилно и техничко усовршување на инструментот.</p> <p>Метод на демонстрација, монолошки метод, дијалошки метод, метод на споредба, метод на обиди и грешки.</p>
Тема III: – Етиди			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да го презентира, изведува нотниот текст сигурно и со стабилна меморија; - да ја презентира техниката за метро-ритмичка пулсација; - да ги стабилизира и прочисти звукот и интонацијата на инструментот; - да ја подобри контролата на дишењето и истото да го усоврши; - да ја стабилизира синхронизацијата на прстите, јазикот и дишењето; - да ги препознава и употребува различните техники на артикулација на тонот: легато, стакато, портато, маркато. 	<ul style="list-style-type: none"> - Хроматски вежби 	<p>Етиди и хроматски вежби</p> <p>Техника за усен трилер</p> <p>Сордина</p> <p>Легато</p> <p>Динамика</p> <p>Темпо</p>	<p>Активност бр. 1 Употреба на хроматските вежби.</p> <p>Активност бр. 2 Правилна употреба на сите артикулации во хроматиката.</p> <p>Активност бр. 3 Употреба на јазикот како средство за повеќе видови на артикулација во етидите.</p>

<p>тенуто, маркатисимо, стакатисимо и др.; -да ги демонстрира дадените етиди во побрзи темпа; -да демонстрира чиста интонација; -да ги вежба и презентира етидите напамет за развивање на музичката меморија.</p>		<p>Транспозиција</p>	<p>Активност бр. 4 Вежбање на етиди со употреба на сите артикулации.</p> <p>Активност бр. 5 Користење на транспозиции.</p> <p>Метод на демонстрација, молошки метод, дијалогски метод, метод на споредба, метод на обиди и грешки.</p>
<p>Тема IV: - Композиции со клавирска придружба</p>			
<p>Цели</p> <p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ја разбира и реализира содржината на композицијата; -да ги контролира звукот и интонацијата на инструментот; -да го репродуцира правилно нотниот текст на зададените композиции; -да го реализира уметничкиот израз при интерпретацијата на музичкото дело; -да го развие чувството за разликување на различни карактери и стилови во композициите; -да покаже стабилност при изведбата на зададените композиции; -да ги демонстрира композициите напамет за развивање на музичката меморија. 	<p>Содржини</p> <p>Изведување на композициите со клавирска придружба</p>	<p>Поими</p> <p>Транспозиција Сордина</p>	<p>Активности и методи</p> <p>Активност бр. 1 Меѓусебно усогласување при изведбата.</p> <p>Активност бр. 2 Анализа и техничко усовршување на композициите.</p> <p>Активност бр. 3 Изведба на композиции од различни епохи.</p> <p>Активност бр. 4 Посета на концерти.</p> <p>Активност бр.5 Учество на концерти и натпревари.</p> <p>Активност бр. 6 Проба со пијано придружба.</p>

				Метод на демонстрација, монолошки метод, дијалошки метод метод на споредба, метод на обиди и грешки.
--	--	--	--	--

3. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Со оглед на возраста на учениците, часовите по хорна треба да вклучуваат различни видови на музички активности. Се препорачува слушање на снимена музика и во изведба на наставникот, за воочување на нејзиниот карактер и изразните средства, како и за доживување и совладување на наставните содржини. Учениците треба да се навикнуваат на свирење по ноти со почитување на сите ознаки (темпо, динамика), правилно фразирање и да се негува чувството за метро-ритмичка пулсација.

Обработка на композициите коишто се свират на часовите: хармонија, солфеж, музички форми итн. За посликвито претставување на висината на тоновите и нивното попречно интонирање да се применува пеење на нотниот текст. Се препорачува посета на концерти низ целата учебна година, како и слушање на разновидна музика, а особено на композициите кои ќе се исполнуваат.

Се препорачува редовно појавување на учениците на аудиции, јавни часови, концерти, на електронски медиуми итн. За добивање на пореална слика за напредокот на учениците во текот на учебната година потребно е учениците редовно да се пријавуваат и учествуваат на државни и меѓународни натпревари.

- **Препораки за користење на годишниот фонд на часови** (ориентационо планирање на наставните часови по наставни теми и целини):

- тема I - Скали - 12 часа;
- тема II - Технички вежби - 25 часа;
- тема III - Етиди - 25 часа;
- тема IV - Композиции со клавирска придружба - 10 часа.

- **Наставни средства:**

- инструмент;
- усник;
- сордина;
- учебници по избор на наставникот;
- посета на концерти и други музички манифестации;
- Интернет, образовни софтвери;
- списанија;
- аудио-визуелни средства.

Користена литература (препорака):

Етиди и технички вежби:

- К.Стари – етиди за хорна бр.2
- Кларк – хроматски технички вежби
- М.Алфонс – книга бр. 1 (технички вежби)
- Копраш – Мелодијски и технички етиди за хорна, книга бр. 1 (истата се користи за петто и шесто одделение).

Композиции со клавирска придружба:

- Збирка на композиции од различни автори за хорна и клавир (истата се користи и за петто и за шесто одделение).
- Персл - Пиеса
- В. Дер Кук - Алтаир
- Перголези - Романса
- Шкроуп – Концерт за хорна и оркестар(клавир)

4. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за музичко изразување, ангажираноста на учениците, посветеноста во работата, како и тимската работа.

При следењето на постигањата на учениците, наставникот треба особено да внимава кон индивидуалниот пристап во постигањата на секое поединечно дете.

Во текот на наставата редовно се следи развојот на секој ученик. На крајот од годината се организира јавен час отворен за родителите и другите наставници на кој учениците, би имале можност да ги претстават активностите застاپени во текот на учебната година и своите постигања.

На крајот на учебната година ученикот полага испит со следнава програма:

скали: две скали (дурска и молска);

етиди: 2 етиди од наведената литература, со различен карактер (една мелодиска, една техничка);
композиции: една композиција по слободен избор.

5. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗИРАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Целите и задачите на наставниот предмет хорна ќе се реализираат во кабинет за индивидуална настава, опремен со потребните наставни и нагледни средства, според нормативот за музичкото училиште.

6. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Воспитно-образовната работа по предметот хорна може да ја изведува лице кое завршило:

- факултет за музичка уметност, студиска програма хорна и стекнат назив дипломиран хорнист.

Наставникот треба да има стекнато педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

Изготвил: Работна група формирана со решение број 02-343/1 од 19.02.2013 година

Координатор: м-р Анкица Витанова, советник, Биро за развој на образованието *MB*

Контролирал: м-р Митко Чешларов, раководител на сектор *M. Tomy*

Одобрил: м-р Весна Хорватовиќ, директор *V. Horvatovic*

Потпис и датум на утврдување на наставната програма

Наставната програма по хорна за шесто одделение на шестгодишното основно музичко и балетско образование, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја утврди

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Бр. 11-4921
17 09 / 20 19 год.
СКОПЈЕ

на ден _____
Скопје

Министер,

Спиро Ристовски

